

Da Dronninglund fik en fattiggård.

Som tidligere omtalt havde Dronninglund et fattighus. Først lå det i Strædet mellem Dronninglund Slot og Øster Mølle. Senere blev det flyttet til Ørsøled i Ørsø.

Fattighusene var kun indrettet til de fattiges beboelse og deres opbevaring, men i 1860'erne begyndte mange landkommuner - alene eller i fælleskab - at indrette fattiggårde, hvor de fattige både skulle arbejde og modtage forplejning.

Formålet med fattiggårdene var, at kommunerne ønskede at spare på fattigudgifterne ved, at de fattige selv var med til at betale udgifterne til fattiggårdens drift. De fattiges arbejdskraft skulle udnyttes til at drive gården, lave husflid til eget brug og salg samt at pleje hinanden. Desuden kunne de fattige udlejes til dem, der havde behov for arbejdskraft. Kommunerne håbede på, at fattiggårdene med tiden kunne give overskud, men det lykkedes kun periodevis, og mange af dem blev derfor solgt.

For alle fattiggårdene blev der udarbejdet et reglement, der nøje bestemte, hvordan de fattige skulle opføre sig, hvilken mad de skulle have på de enkelte ugedage, at kønnene skulle holdes adskilte, at de skulle passe deres kirkegang og meget mere. Overtrædelse af reglementet blev straffet med fratagelse af madrationer, indespærring i særlig celle, fratagelse af udgangstilladelse eller i grove tilfælde overførelse til egnens tugt- og forbedringshus.

Indenrigsministeriet skulle indtil 1869 i hvert tilfælde godkende oprettelsen af fattiggårdene og reglementerne for deres drift. Derefter var det amtet, der overtog dette arbejde.

Den **10. juni 1868** blev det på et sognerådsmøde i Dronninglund drøftet, om man skulle oprette en fattiggård i kommunen. Man gennemgik ministeriets regler for fattiggårde, og derefter enedes man om at ansøge om et lån på 20 000 Rigsdaler til en påtænkt "**Arbejds og Fattigforsørgelses Anstalt**" hos enten Bikuben eller en anden stiftelse.

1. September 1868 var der svar fra Bikuben. Derfra er man villig til at give et lån på mellem 12 og 20 000 Rigsdaler med en rente på 5 % og 2 % i provision. Lånet skulle tilbagebetales på 28 år.

Nu var der basis for, at sognerådet kunne gå i gang med at planlægge en fattiggård. Man havde allerede udset sig gården Øster Møgelmose (matr. nr. 109a), og man blev enige om at prøve at erhverve den.

Der blev derpå nedsat et udvalg, som skulle arbejde videre med planen. Dette udvalg kom til at bestå af Dyrlæge Mørch, Høyer i Lille Rævdal, Otte Holt fra Holtegaard, Otte Larsen fra Ulvgrav og Sognerådsformand Christen Thomsen, Thorsvadhede.

For at udvalget kunne være godt forberedt blev det besluttet, at de skulle på en studietur til Jetsmark for at se deres forsørgelsesanstalt. Ligeledes blev det bestemt, at det nedsatte udvalg skulle føre tilsyn med bygningsarbejdet i forbindelse med ændringer af Øster Møgelmose.

På sognerådsmødet 3. februar lå en skrivelse fra Kammerherre Skeel, der var ejer af Dronninglund Gods, men tilbragte en stor del af sin tid i København. Han pålagde sognerådet, at finde ud af, om man ville tage mod tilbudet om at låne beløbet til fattiggården hos Bikuben, eller man ville prøve at skaffe beløbet på anden måde, evt. ved udstedelse af private lån.

Sognerådet besluttede, at inden de sagde ja til Bikuben, så ville man spørge Niels Larsen i Skjelgaarden, om han kunne tænke sig at yde et tilsvarende lån på samme betingelser, som Bikuben krævede.

Niels Larsen må have været i besiddelse af en ret stor kapital, siden sognerådet henvendte sig direkte til ham.

Hele foråret 1869 har der nok været diskuteret på kryds og tværs, hvordan finansieringen skulle foregå. Det endte med, at en lang række af sognets større og mindre gårdmænd hver især tilbød at skyde kapital i foretæget. Derfor var man nu i stand til at købe Øster Møgelmose. Kommunen overtog gården den 1. april 1869, og skødet blev skrevet på et sognerådsmøde den 27. juni 1869, hvor sognerådsmedlemmerne underskrev.

Nu kunne man gå i gang med at indrette fattiggården. Bl.a. skulle der opføres et hus til gårdens mange beboere. Huset blev forsynet med et "Varmeapparat", som dyrlæge Mørch havde været i Aalborg for at købe. For den indkøbsrejse blev han godtgjort med 5 Rigsdaler.

Øster Møgelmose, Asaavej 3

Hele herligheden kom til at koste 16 000 Rigsdaler. Finansieringen blev klaret ved at sognerådet udstedte en række pantebreve med sikkerhed i gården.

De største långivere var Niels Larsen i Skjelgaarden med 6000 Rigsdaler, Lars P. Pedersen i Gammeldal Mølle med 6000 Rigsdaler og Otte Larsen i Holtegaard med 1000 Rigsdaler.

Derudover var der 10 långivere med beløb mellem 100 og 500 Rigsdaler. Det var alle gårdmænd med undtagelse af Skolelærer Pedersen i Bolle. Han gav et lån på 200 Rigsdaler.

Kommunen skulle begynde at indfri lånene i december termin 1872 og sidste rate skulle betales tilbage til december termin 1897.

Dronninglund kommune havde nu fået sin fattiggård, som var i brug til 1933, hvor den store socialreform blev gennemført. Herefter fungerede den som husvildebolig til 1949, hvorefter den blev solgt.

Kilder:

Forhandlingsprotokol for Dronninglund sogneråd, 1858-70
Dronninglund kommune. Dengang- og de første 25 år, 1995
Jørgen Green: Slægtsforskerens ABC, 2005

Jens Aaberg, 2020.